

Något om Nysätrakadriljen och dess historia

Kadriljer i olika former och uppställningar har dansats runt om i vårt land liksom i övriga Europa på sin tid.

I slutet av 1800-talet blev den allt mindre vanlig som allmän dans.

Men seden att dansa en kadrilj i slutet eller början av t.ex. en bröllopsfest levde kvar här i våra bygder länge, ja ända fram till 1930-talet.

Detta berättade fiolspelmanen Gunnar Nylén (1893-1981) från Kålaboda, men som på äldre dar bodde i Ånäset. Gunnar och brodern Teodor hade spelat på otaliga bröllop och många gånger ihop med Albin Andersson och Vigor Andersson Kålaboda. Albin flyttade till Ånäset på 30-talet (död 1967). Det var Gunnar Nylén som uppmanade Åke Olofsson då 18 år (1970) att lära sig fiolspelet, de gamla låtarna får inte dö ut betonade han, ni unga måste lära in dem.

På 70-talet kom också en våg över landet i form av studiecirklar att nedteckna musik som var på väg att glömmas, likaså äldre danser. Nu var det bråttom att öva in det som fallit i glömska. Åke var då med i Guldsta folkdanslag i Skellefteå och hade tidigare dansat folkdans i Ånäset, hade nu börjat fundera över om det här i Nysätra tidigare funnits någon musik eller dans som dansats just i denna bygd. Många äldre drog sej till minnes en viss kadrilj som dansats flitigt, men det visade sej att ingen kunde återge den helt med alla de många turerna. Nu farms Albin Andersson inte längre i livet, det var han som verkligen hade kunnat spela kadriljen och hade konsten att få upp folk på dansgolvet. Men nu blev det tills vidare stopp.

Några år tidigare hade dalmasen Hans Vedin varit i Örnsköldsvik och där försökt nedteckna ångermanländsk folkmusik och dans. När han annonserade fick han svar av Emmy Andersson tidigare bosatt i Ånäset (bördig från Gumboda). Hon berättade om en kadrilj som hon lärde sej som barn, Vedin trodde direkt att Emmys dans var den "Västerbottenskadrilj", som redan tidigare var känd i västerbottniska danskretsar, men det trodde inte Emmy, hon nynnade igenom melodin i telefon och här förstod Vedin att nu gällde det en helt nyupptäckt dans från 1800-talets Nysätra.

Emmy och Vedin träffades senare, Emmy sjöng och visade alla de många turerna någon musik fanns inte till hands den kvällen. Hon var då 85 år.

Vedin nedtecknade dansen och senare nedtecknades musiken av Sune von Knorring Orsa. Vedin lade Nysätrakadriljen på hyllan och fortsatte med att forska efter ångermanländska danser och musik.

Efter några år flyttade Vedin till Skellefteå och där träffades han och Åke i Guldsta folkdanslag. Åke berättade vad han höll på med och på det sättet fick vi kadriljen tillbaka och ett stycke bygdekultur var räddat. Dansen togs genast upp i folkdanskurser och de flesta folkdanslag kan den numera.

Emmy kom till Skellefteå för att fira sin 90-årsdag hos son och sonhustru den 27 november 1974. Det då nybildade Bygdsiljums folkdanslag som hade hunnit lära in dansen uppmanades att åka dit för att uppvakta Emmy genom att visa kadriljen, som tack vare hennes goda minne och vilja var räddat till eftervärlden.

Mera kadriljminnen:

Valborg Hansson Seger i Hertsånger minns att hon som liten flicka fick följa med när Anna Hansson och Helmer Havh gifte sig. Det var trettondagen 1924, det var inte dansbröllop i den meningen, men kadriljen måste man i alla fall få se. Spelman på fiol var Leander Jonsson, Gumbodahamn, och anförare Evelina Andersson Grömarken.

Karl Andersson Kålaboda minns att han sett kadriljen dansas åtminstone en gång, det var när Margit Andersson och Enar Olofsson gifte sig år 1936.

Ånäset den 30 januari 1996
Gerd Olofsson